

53. Szkolne rekolekcje wielkopostne

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- Ukazanie sensu przeżywania szkolnych rekolekcji wielkopostnych;
- Zmotywowanie do podjęcia wysiłków zmierzających do osobistego nawrócenia.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- Samodzielnie wyjaśnia, czym są rekolekcje wielkopostne;
- Potrafi uzasadnić potrzebę przeżywania rekolekcji w ramach szkoły;
- Na podstawie tekstu ewangelicznego o rozmowie Jezusa z Nikodemem opowiada własnymi słowami, co w życiu chrześcijanina oznaczają „powtórne narodziny”;
- Wskazuje owoce czasu rekolekcji, które mogą wypłynąć z ich dobrego przeżycia;
- Podejmuje osobisty wysiłek nawrócenia i uświęcenia życia.

3. POJĘCIA, POSTACI

- Rekolekcje wielkopostne;
- Nawrócenie;
- Powtórne narodziny;
- Nikodem.

4. WARTOŚCI

- Nawrócenie;
- Uświęcenie.

5. SCHEMAT LEKCJI

- Pojęcie rekolekcji;
- Pojęcia charakterystyczne dla czasu rekolekcji;
- Owocne przeżywanie rekolekcji;
- Budowa / odbudowa domu życia duchowego.

6. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie:

Metoda – burza mózgów i pogadanka. Nauczyciel zadaje pytanie:

- Co oznacza słowo „rekolekcje”?

Nauczyciel uzupełnia wypowiedzi uczniów, odwołując się do etymologii tego słowa.

Metoda – sieć relacji. Nauczyciel dzieli uczniów na 3–4-osobowe grupy. Nauczyciel z pomocą uczniów rozdaje każdej grupie 5–7 małych kartek (najlepiej samoprzylepnych) i jeden arkusz papieru, np. formatu A3. Na każdej z kartek uczniowie wypisują jedno pojęcie związane z rekolekcjami. Następnie przylepiają kartki do dużego arkusza. Liniami łączą poszczególne skojarzenia, tworząc sieć relacji. Na liniach zapisują powiązania, jakie występują pomiędzy poszczególnymi pojęciami. Nie powinno tu zabraknąć haseł związanych ze spowiedzią, nawróceniem, osobą rekolekcjonisty i uczestnikami rekolekcji. Następnie uczniowie zawieszają swoje prace na tablicy przy pomocy magnesów i przedstawiciele grup wyjaśniają powstałe schematy. Nauczyciel podsumowuje pracę, wskazując na powiązanie wielkopostnych wysiłków nawrócenia, przemiany życia, zerwania z grzechem z owocnym przeżyciem czasu Wielkiego Postu oraz rekolekcji.

Rozwinięcie tematu:

Metoda – praca z tekstem biblijnym. Nauczyciel wprowadza w kolejną część lekcji dotyczącą pożądaných owoców rekolekcji. Prosi o odczytanie tekstu z ramki „Mów Panię”. Można odczytać tekst z podziałem na role: Jezus, Nikodem, narrator. Nauczyciel omawia tekst, korzystając z pytań podanych w rubryce „Zastanów się”. Trzeba tu koniecznie podkreślić aspekt powtórných narodzin, które możemy w kontekście grzesznej natury człowieka nazwać także nawróceniem.

Metoda – formularz: dom. Nauczyciel rozdaje formularze (załącznik 1) do pracy samodzielnej lub w dwójkach i prosi uczniów o przeczytanie tekstu papieża Benedykta XVI z rubryki „Przeczytaj”. Wprowadza do pracy, mówiąc, że rekolekcje powinny służyć budowaniu naszego życia szczególnie w odniesieniu do Boga. Następnie poleca uzupełnić schemat domu w oparciu o tekst papieski – chodzi o nazwanie poszczególnych części budowli określeniami związanymi z pracą nad sobą, nawróceniem i rekolekcjami.

Zakończenie:

Nauczyciel podsumowuje lekcję, zachęca do znalezienia motywacji i czasu na dobre przeżycie szkolnych rekolekcji. Może przedstawić wstępnie rekolekcjonistę i tematykę nauk rekolekcyjnych.

Notatka:

Wybrane fragmenty z rubryki „Zapamiętaj”.

Korelacja z edukacją szkolną:

- Język polski – motyw nawrócenia, zmiany życia w literaturze;
- Biologia – odnowa życia w przyrodzie.

7. INNE MOŻLIWOŚCI REALIZACJI

Metoda metaplan. Uczniowie, podzieleni na 3–4-osobowe grupy zastanawiają się nad problemami zawartymi w formularzu dotyczącym nawrócenia (załącznik 2). Następnie nauczyciel odczytuje głośno pytania z formularza, a przedstawiciele grup próbują na nie odpowiedzieć. Na tablicy zbierane są wszystkie pomysły, zapisywane w dużej tabeli odpowiadającej małym formularzom *metaplanu*. Nauczyciel podsumowuje pracę, mówiąc o rekolekcjach jako okazji do podjęcia i realizacji pracy nad sobą związanej z nawróceniem.

Warto nawiązać wcześniejszy kontakt z rekolekcjonistą, który będzie prowadził rekolekcje szkolne, aby uzyskać sugestie, co i w jaki sposób przygotować z uczniami przed rekolekcjami, w jaką tematykę ich wprowadzić. Może temu posłużyć dodatkowa lekcja bezpośrednio związana z konkretnym tematem rekolekcji.

Jako wstęp do rozmowy o rekolekcjach można zastosować tekst zawarty w podręczniku w rubryce „Listy, opinie” lub tekst z załącznika 3.

8. ALTERNATYWNE TEKSTY DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJI

**TEKST
ŹRÓDŁOWY**

Jeśli ranę uleczyć pragniesz, to Jezus lekarzem! Jeśli gorączka cię trawi, to Jezus źródłem! Jeśli ciąży nieprawość, to Jezus sprawiedliwością! Jeśli szukasz pomocy, to Jezus mocą! Jeśli śmierci się lękasz, to Jezus życiem! Jeśli tęsknisz za niebem, to Jezus drogą! Jeśli z kręgu ciemności uciekasz, to Jezus światłem! Jeśli szukasz pokarmu, to Jezus chlebem!

Św. Ambroży

Ten, który stworzył człowieka z błota czyż nie potrafi przemienić go w anioła?

Św. Augustyn

Bóg niczym bardziej się nie raduje jak nawróceniem i zbawieniem człowieka.

Św. Grzegorz z Nazjanzu

Późno Cię ukochałem, Piękności dawna i zawsze nowa. Późno Cię ukochałem. We mnie byłeś, ja zaś byłem na zewnątrz i na zewnątrz Cię poszukiwałem. Sam pełen brzydoty biegałem za pięknem, które stworzyłeś. Byłeś ze mną, ale ja nie byłem z Tobą. Z dala od Ciebie trzymały mnie stworzenia, które nie istniałyby w ogóle, gdyby nie istniały w Tobie. Przemówiłeś, zawołałeś i pokonałeś moją głuchotę. Zajaśniałeś, Twoje światło usunęło moją ślepotę.

Św. Augustyn

Podziwiamy lekarza, gdy przywraca zdrowie ludziom, zdawałoby się nieuleczalnie chorym. Słusznie podziwu godnym jest Chrystus, gdy leczy rany, dla których nie ma lekarstwa, a grzesznikowi i nierządniczy tak całkowicie przywraca zdrowie duszy, że czyni ich godnymi nieba.

Św. Jan Chryzostom

Świat się nie nawraca mądrością ludzi, ale mocą Bożą.

Św. Grzegorz, papież

Podobnie jak człowiek zewsząd otoczony światłem nie patrzy w ciemność, tak też jest niemożliwe, aby ten, kto kieruje swe spojrzenie ku Chrystusowi, mógł je zatrzymać na jakiejś marności.

Św. Grzegorz z Nyssy

Kiedy odwracamy się od zła z obawy przed karą, jesteśmy wtedy jako niewolnicy, albo też zachęca nas nagroda i jesteśmy

podobni do najemników. Albo jesteśmy posłuszni dla samego dobra i dla miłości tego, który rozkazuje, a wtedy jesteśmy jako dzieci.

Św. Bazyli z Cezarei

Jezus przed popełnieniem winy zabronił nam grzeszyć. Skoro już dopuściliśmy się grzechu, nie przestaje na nas czekać, by nam udzielić przebaczenia. Patrzcie, jak woła nas Ten, którym pogardzamy. My odłączamy się od Niego, ale On nie odłącza się od nas.

Św. Grzegorz Wielki

Nie można, w żadnym wypadku nie można wyznać grzechów przy równoczesnym prowadzeniu życia w przepychu.

Św. Jan Chryzostom

Umysł wraca do Boga poprzez miłość.

Św. Augustyn

Słuchanie Boga w Jego Słowie, w Kościele, to również budowanie czy remontowanie domu. Kościół interpretuje naukę Jezusa, nie moralizuje, ale zwraca uwagę na różne aspekty duchowych remontów, by człowiek w swej wolności skorzystał z rad mądrego doradcy.

Kościół Matka nie przestaje się modlić, trwać w nadziei i działać, a swoje dzieci wzywać do oczyszczenia się i odnowienia, aby znak Chrystusa jaśniej błyszczał na obliczu Kościoła.

II Sobór Watykański

POEZJA

W głębi serca tkwi korzeń wielkiego dobra, i niestety, wszelkiego zła. To tam musi dokonać się nawrócenie lub metanoia, to znaczy zmiana kierunku, mentalności, życiowego wyboru.

Paweł VI

Kiedy Bóg Ojciec zaprasza do pełnego uczestnictwa w radości Abrahama i w wiecznym święcie godów Baranka, to zaprasza

wszystkich ludzi. Każdy człowiek może przyjąć w swym sercu to zaproszenie, byle tylko uważnie się skupił i należycie usposobił.

Paweł VI

Nauczcie się białe nazywać białym, czarne czarnym; zło złem a dobro dobrem. Nauczcie się grzech nazywać grzechem.

Jan Paweł II

Jest to radość przebaczenia Boga poprzez jego kapłanów, kiedy na nieszczęście obraziło się Jego nieskończoną miłość i ze skruchą powraca się w Jego ojcowskie ramiona.

Jan Paweł II

Grzech obraża Boga i jedynie Bóg może przebaczyć.

Jan Paweł II

Poznanie Boga miłości miłosiernej jest niewyczerpalnym źródłem nawrócenia. Ci, którzy Takiego Boga poznali nie mogą żyć inaczej, jak stale nawracając się.

Jan Paweł II

Rozpoznając w sobie nowych mężczyzn i kobiety, odrodzonych dzięki łasce chrztu, rozmawiajcie z Jezusem poprzez modlitwę i słuchanie słowa; doświadczajcie radości pojednania w sakramencie pokuty; przyjmujcie Go i służcie Mu w braciach. Odkryjcie prawdę o sobie samych, wewnętrzną jedność, i znajdziecie owe Ty, które uwalnia od strapień, obsesji i odbierającego spokój, nieokiełznanego subiektywizmu.

Jan Paweł II

Rozpocznij na nowo od Chrystusa ty, który zaznałeś miłosierdzia. Rozpocznij na nowo od Chrystusa ty, który przebaczyłeś i otrzymałeś przebaczenie. Rozpocznij na nowo od Chrystusa ty, który znasz ból i cierpienie. Rozpocznij na nowo od Chrystusa ty, który doznajesz pokusy obojętności.

Jan Paweł II

Nawrócenie, to wewnętrzny ruch od siebie ku Bogu, który pozwala odnaleźć siebie w sposób nowy i autentyczny. Punktem wyjścia jest uświadomienie sobie własnego ubóstwa i potrzeby zbawienia. Przeszkodą lub hamulcem w procesie nawrócenia jest pycha, zarozumiałość i zadufanie w sobie, które rodzą przemoc, kłamstwo, niegodziwość.

Jan Paweł II

Krytyczne spojrzenie na siebie jest warunkiem ukształtowania dorosłej i dojrzałej osobowości. Poprzez nieustanny proces nawrócenia i odnowy człowiek posuwa się naprzód stromą ścieżką samopoznania, panowania nad własną wolą oraz unikania zła i pełnienia dobra.

Jan Paweł II

Trudno jest uznać własne błędy. Łaska przemienia serce, pozwalając doświadczyć bezpośrednio i namacalnie miłości Ojca.

Jan Paweł II

Moją misją jest głosić ludziom, nawet największym grzesznikom, że Bóg jest bogaty w miłosierdzie i że Jezus Chrystus najwięcej serca okazywał celnikom i jawnogrzesznikom. Jak dobrze wiemy, w odpowiedzi na miłość Jezusa celnicy i jawnogrzesznicy zawierali Mu samych siebie i odnajdywali nadzieję, nawet jeśli przedtem byli ogarnięci rozpaczą.

Jan Paweł II

Kościół dokonuje dzieła pojednania ukazując człowiekowi drogi i ofiarowując mu środki.

Jan Paweł II

Nikt nie może uchylić się od obowiązku codziennego poszukiwania drogi, na której Bóg sam wychodzi mu na spotkanie. Zastanawiajcie się poważnie nad waszym powołaniem i bądźcie gotowi odpowiedzieć Bogu, który wzywa, byście zajęli miejsce przygotowane od wieków dla was.

Jan Paweł II

Wypłynąć na głębię, znaczy odrzucić wszelkie negatywne propozycje i oddać wszystkie twórcze zdolności i cały entuzjazm w służbę Chrystusowi.

Jan Paweł II

Prawdziwe poznanie Boga miłosierdzia, Boga miłości łaskawej, jest stałym i niewyczerpalnym źródłem nawrócenia, nie tylko jako doraźnego aktu wewnętrznego, ale jako stałego usposobienia, jako stanu duszy. Ci, którzy w taki sposób poznają Boga, w taki sposób Go widzą, nie mogą żyć inaczej, jak stale się do Niego nawracając.

Jan Paweł II

W Sercu Chrystusa objawia się Bóg jako Miłość, objawia się jako wierny w miłości, pomimo grzechu człowieka, pomimo wszystkich grzechów i niewierności, jakie wypełniają dzieje ludzkości na ziemi. Ludzkie Serce Boga-Człowieka świadczy najpełniej i nieodwołalnie o miłości Boga, która jest wierna. Jan Paweł II Kościół posługuje się metodą dialogu, aby lepiej prowadzić ludzi do nawrócenia i pokuty na drodze odnowy sumienia i życia w świetle tajemnicy odkupienia i zbawienia, dokonanego przez Chrystusa oraz powierzonego posłudze Kościoła.

Jan Paweł II

Nawrócenie nie jest jedynie momentem, chwilą życia: jest drogą.

Benedykt XVI

Pan pobudza nas, byśmy zrozumieli, że nawrócenie, jakiego od nas żąda, żadną miarą nie jest cofaniem się, jak to się stało na skutek grzechów. Przeciwnie, nawrócenie jest wprowadzeniem na właściwą drogę i postępowaniem ku prawdziwej wolności i radości.

Paweł VI

Nawrócenie oznacza szukanie z naszej strony przebaczenia i mocy Bożej w sakramencie pojednania i w ten sposób stałe rozpoczynanie od nowa, codzienne posuwanie się naprzód.

Jan Paweł II

Oddalenie się od Ojca zawsze pociąga za sobą wielkie zniszczenie w człowieku, który się go dopuszcza, w którym osłabia się wola i który w sobie samym trwoni dziedzictwo: godność własnej osoby ludzkiej i dziedzictwo łaski.

Jan Paweł II.

MODLITWA

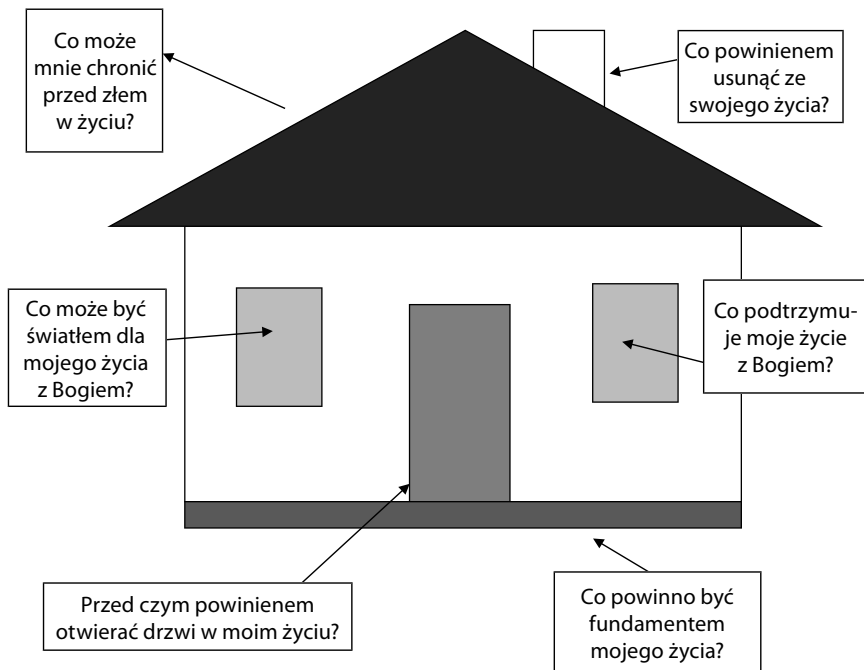
Ku Tobie, Panie, wznoszę moją duszę,
mój Boże, Tobie ufam: niech nie doznam zawodu!
(...) Nikt bowiem, kto Tobie ufa, nie doznaje wstydu;
(...) Daj mi poznać drogi Twoje, Panie,
i naucz mnie Twoich ścieżek!
Prowadź mnie według Twej prawdy i pouczaj,
bo Ty jesteś Bóg, mój Zbawca,
i w Tobie mam zawsze nadzieję.
Wspomnij na miłosierdzie Twe,
Panie, na łaski Twoje, co trwają od wieków.
Nie wspominaj grzechów mej młodości ani moich przewin,
ale o mnie pamiętaj w Twojej łaskawości
ze względu na dobroć Twą, Panie!
Pan jest dobry i prawy:
dlatego wskazuje drogę grzesznikom.

Ps 25, 1–8

53. Szkolne rekolekcje wielkopostne

Załącznik 1

Schemat domu

Załącznik 2

Formularz do metody metaplan

CZŁOWIEK A BÓG	
JAK JEST? Jak ludzie postępują wobec Boga i swoich bliźnich?	JAK POWINNO BYĆ?
DLACZEGO NIE JEST TAK, JAK POWINNO BYĆ?	WNIOSKI Co zrobić, aby nasze postępowanie podobało się Bogu?

Załącznik 3

Po wakacjach, w pierwszych dniach września, zjawiła się u swego księdza. Była trochę skrępowana. – Wejdz dalej – zachęcał ksiądz. – Powiedz, jak spędziłaś wakacje. – Ale ja tylko na chwilę. Właściwie, to chciałam księdzu przedstawić Zbyszka. On ma do księdza pewien interes. Z mrocznej sieni wyłonił się wtedy młodzieniec trochę starszy od Krysi. Od razu zastanowiło księdza to, że nie znał go do tej pory. Pewnie nie chodził na religię. Ksiądz zaprosił gościa do wnętrza mieszkania, Krysia nie chciała wchodzić. – To ja już jestem niepotrzebna – oznajmiła. – Odwiedzę księdza innym razem. Zbiegła prędko po schodach. Widać było, że Zbyszek ma coś ważnego do powiedzenia. Stał przy wskazanym mu foteliku, poblady i trochę niepewny. – Masz podobno jakąś sprawę do mnie – ksiądz próbował ułatwić początek rozmowy. – Cieszę się, że mogę ci się na coś przydać. Siadaj, powiedz, co cię do mnie sprowadza. Zbyszek usiadł i patrząc na księdza poważnie powiedział: – Niech mi

ksiądz pomoże wrócić z dalekiej drogi. Ksiądz mnie nie zna, ale może ksiądz słyszał o mnie od kolegów. Od ósmej klasy nie chodziłem na religię. Wyśmiewałem się z kolegów, dla których te sprawy coś znaczyły. Żyłem zupełnie bez wiary. Nagle przerwał, zwiesił głowę i cicho zapewnił: – Tylko chciałem powiedzieć na początku, że ja nie przyszedłem tutaj dlatego, że lubię Krysię. Nie tylko dla niej to czynię. Przede wszystkim dla siebie. Ja wiele zrozumiałem i wiele przeżyłem tego lata. Pewnie Kryśka bardzo mi pomogła w tym procesie. Ale jestem tu dlatego, że nie mogę już tak dalej żyć. Był wyraźnie wzruszony. Trudno mu było mówić. Ksiądz położył swą dłoń na ręce Zbyszka i bardzo serdecznie mu tłumaczył, że dobry Bóg posłużył się pewnie Krysią, aby mu pomóc. Po chwili milczenia Zbyszek opanował się i już spokojnie opowiedział swoją historię. Warunki rodzinne, przykład ojca, sprawiły, że po pierwszej komunii świętej był jeszcze tylko dwa razy u spowiedzi. Uważał to wtedy za dowód „postępowości”, nawet chełpił się przed kolegami, że uwolnił się od starych przesądów. Takie postępowanie pochwalali rodzice. Nic nie sprzyjało temu, by powrócił do wiary. A Jednak. Oceniał to sam jako dziwną przygodę. Wyjechał tego lata na kurs szkoleniowy dla drużynowych. Tam zainteresował się Krysią. Znał ją już dawniej. Ale dopiero teraz zauważył jej urodę i poczuł do niej żywą sympatię. Po zajęciach siadali za obozem na zwalonych pniach i zawzięcie dyskutowali. Początkowo lubił się jej przeciwstawiać i prowokował jej oburzenie, jak mówił, swymi herezjami, bo taka była śliczna z błyszczącymi oczyma i zaróżowionymi policzkami. Aż któregoś dnia uświadomił sobie, że to, co Kryśka mówi, wcale nie jest głupie. Zaczął się tym interesować. Stwierdził, że jego pozycja „wolnomyśliciela” i „materialisty” słabo wygląda wobec argumentów Krysi. Doszedł do wniosku, że Kryśka jest taka, jaka jest, dzięki swojej wierze. To, co w niej było świeże, tak pociągające, co budziło dla niej szacunek i podziw, tkwiło korzeniami w Jej koncepcji życia i w Jej konsekwencji. Poczuli się mały wobec Krysi, poczuł się trochę śmieszny. Chciał na te tematy poczytać. Kryśka dała mu, już tam na obozie, doskonałą książkę. Dowiedział się, że zdobyła ją w sąsiednim probostwie. Już wtedy zaczął mieć poważne wątpliwości, czy nie pomylił się w życiu. Gdy wrócił z obozu, nie zaprzestał lektury. Książki dostarczała mu Kryśka. Teraz już jest pewien, że powinien powrócić, że ucieka przed Prawdą. Zbyszek skończył swą opowieść. Ksiądz patrzył na niego życzliwie. Dłuższą chwilę panowała cisza. – Musisz dziękować Bogu za ten cud, który się w tobie dokonał – powiedział wreszcie ksiądz. – Widzę, że wiele przeżyłeś i wiele zrozumiałeś. Jestem pewien, że twoje nawrócenie nie jest tylko nastrojem i że nie będzie krótkotrwałe. To będzie nowe życie. Trzeba je zacząć przez spowiedź, przyjąć Tęgo, który cię tak cierpliwie szukał i już z Nim żyć dalej. Twoje dalsze postępowanie stać się winno zadośćuczynieniem dla twoich kolegów. Widzieli cię zagubionego, niech cię ujrzą przemienionego. Umówili się na jeszcze jedną rozmowę. W sobotę Zbyszek przystąpił do spowiedzi.

O. Nassalski, *Jak pracować nad charakterem*, Katowice 1989